

2

СТОР.

В УжНУ –

волонтерка з Австралії

4

СТОР.

Зустріч

з офіцерами

7

СТОР.

Від України

до Британії

Не «зрізайте» майбутнє!

Галузева профспілка України відстоює інтереси освітян за допомогою флешмобу та петиції

Профспілка працівників освіти і науки України влаштувала всеукраїнський інформаційний флешмоб із метою захистити трудові права педагогічних працівників та не допустити урізання соціальних гарантій у проекті державного бюджету на новий рік.

Передувала флешмобу й наступним діям профспілок заява від 13 листопада про недопущення звуження прав та масового звільнення вчителів. У ній галузева профспілка висловила категоричний протест запропонованим у висновках Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України пропозиціям щодо змін до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік», реєстр. № 14000 від 15.09.2025 на друге читання й закликала депутатів у разі прийняття Закону в другому читанні не допустити прийняття протизаконних змін, які призведуть до порушення трудових прав педагогічних працівників закладів освіти. Зокрема, ідеться про такі ризики: збільшення норми педагогічного навантаження до 22 годин на тиждень; припинення безстрокових трудових договорів із педагогами; скасування підвищень посадових окладів за педагогічні звання та інші види професійних надбавок; вилучення гарантованих доплат за класне керівництво, перевірку письмових робіт, завідування кабінетами; запровадження 36-годинного робочого тижня тощо.

Флешмоб стартував 20 листопада в

соціальних мережах. Основні його лозунги: «Підтримую вимоги Профспілки!», «Ні – звуженню прав! ТАК – три мінімальні!», «Освітянам потрібен захист, а не урізання прав!», «Мінімальні зарплати – базовий мінімум, а не розкішний максимум», «Разом – сильніші!», «Освіта ✓! Звуження прав ✗!», «Ні – строковим договорам!», «Ні – інтенсифікації праці!», «Ні – 22 години!», «3 мінімальки – в бюджет!», «Ні – маніпуляції», «Учитель ≠ економія».

Напередодні відбулася онлайн-нарада з головами районних, об'єднаних, міських організацій профспілки, первинних профорганізацій закладів вищої освіти Закарпаття. Основна тема – висновки Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України до протоколу №191 від 11 листопада 2025 року до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік». Голова Закарпатської обласної організації галузевої профспілки Тетяна Повханіч зауважила: доповнені Комітетом норми різко звужують права освітян та суперечать законодавству. Ці зміни руйнують мотивацію вчителя та не спрямовані на підвищення престижності праці педагогічних і науково-педагогічних працівників. У документі висловлено основну вимогу до парламенту – не допустити ухвалення норм, спрямованих на погіршення умов праці педагогів. Окремо загострено увагу на необхідності передбачити в держбюджеті кошти для реалізації ст. 61 Закону України «Про

освіту», яка встановлює рівень посадового окладу педагогічного працівника найнижчої категорії не менше ніж три мінімальні заробітні плати, а також із належною диференціацією для інших категорій та підвищенням для науково-педагогічних працівників.

До всеукраїнської ініціативи долучилися й працівники УжНУ. Профком викладачів та співробітників вишу поінформував спільчан стосовно проведення флешмобу й закликав активно долучитися до інформаційної акції. Першими підхопили ініціативу працівники Природничо-гуманітарного фахового коледжу (див. фото). У такий спосіб було висловлено солідарну позицію освітянської спільноти в Україні щодо недопущення урізання соціально-правових гарантій педагогічних працівників. Солідарну позицію освітянської спільноти.

Голова профспілкової організації Тамара Суран поширила розміщену на сайті Верховної Ради інформацію щодо електронної петиції й закликала її підтримати. Звернення набрало 40 відсотків голосів тільки за 5 днів із початку його дії (підписатися спільчан закликали до 2 грудня 2025 року – дня, коли парламент розглядатиме проект держбюджету в другому читанні).

Крім того, профспілка звернулася до освітян, студентів, батьків, усіх небайдужих із метою підтримки вимог педагогічної спільноти. Акцію вирішили проводити до остаточного голосування

за Бюджет-2026. Також організатори закликали дотримуватися етичних норм, не використовувати політичних гасел.

21 листопада відбулося засідання вищезазначеного Комітету ВРУ спільно з представниками Міністерства фінансів України, Міністерства освіти і науки України, Профспілки працівників освіти і науки України та Освітнього омбудсмена України. Провідна тема зібрання – оплата й умови праці педагогічних працівників і питання можливих змін, пов'язаних із формуванням бюджету освіти на 2026 рік.

25 листопада заступник голови профспілки освітян України Сергій Романюк у прямому ефірі «Суспільне. Новини» окреслив головні ризики для педагогів, закладені в проекті держбюджету на 2026 рік, і запевнив, що профспілка й у подальшому наполягатиме на необхідності справедливого фінансування, збереження законодавчих гарантій та створення умов для стабільної роботи освітян у період війни та відбудови України.

На час підготовки цього матеріалу стало відомо, що відбулося друге спільне засідання зацікавлених сторін. На нього вже відреагувала Юлія Гришина, експертка з питань освіти та науки. Зазначила: будь-які рішення, зніційовані згаданим Комітетом ВРУ, мають стосуватися тільки підтримки освітян. Консультації тривали й надалі...

Володимир Тарасюк,
«Погляд».

«Київське християнство» в Ужгороді

В Археологічному музеї імені Е.Балагурі відбулася презентація другого тому (другої й третьої книжок) видання «Замойський провінційний собор Руської Унійної Церкви 1720 року». До організації долучилися науковці з Ужгородського національного та Українського католицького університетів.

Вітальне слово виголосив очільник ФІМВ УжНУ, доцент Віталій Андрейко: «Думки, які пролунають сьогодні, і тези, висловлені в збірці, можуть слугувати фундаментом для масштабного й об'єктивного аналізу джерел з історії української церкви. Ми й надалі підтримуватимемо такі ініціативи, робитимемо все для того, щоб інформація була доступною». Модерував захід заступник декана з міжнародної співпраці, доцент кафедри археології, етнології та культурології Юрій Данилець.

Презентоване видання – частина серії «Київське християнство», яка виходить у межах однойменної навчально-дослідної програми УКУ для гуманітарного й філософсько-богословського факультетів. Її в 2012 р. заснував професор Ігор Скочилиас, друк розпочали через рік.

«Програма і серія виходять під патронатом блаженнішого Святослава Шевчука, глави Української греко-католицької церкви. Для чого ці книжки? Щоб змінити дискурс, наратив. У доброму сенсі слова переписати релігійну, культурну історію регіону, тобто Центральної та Східної Європи. Це історія, яка промовляється з перспективи Києва», – мовив

академічний співкоординатор програми, директор Центру релігійної культури імені Ігора Скочилиаса, доцент кафедри історії УКУ Іван Альмес.

Дослідження охоплюють теми історії, канонічного права, богослов'я, релігійної культури, історії літератури, церковної музики. Автори – науковці з різних міст і країн: зі 106 осіб 65 % належить до українських інституцій, 35 % – до європейських та американських. Видання виходять друком українською, польською, литовською, англійською, іспанською, грецькою мовами. Поширюють не тільки в Україні, а й за кордоном: передають у Велику Британію, США, Канаду, Францію, Іспанію, Італію, Австрію, Польщу. Наразі серія налічує вже 39 томів (41 книжку). «У нас є велика мрія – надрукувати сотню», – поділився науковець. У працях подано чимало документів (зокрема, маловідомих матеріалів) з архівів Львова, Ужгорода, Києва, Тернополя, Івано-Франківська, а також Польщі, Литви, Відня, Ватикану.

Працю «Замойський провінційний собор Руської Унійної Церкви 1720 року» опубліковано в двох томах (23-й і 35-й; загалом три книжки). Перша містить тексти діянь, постанов та інших актів собору латинською, польською, староукраїнською та в перекладі сучасною українською мовою й коментарі.

Другий том починається з матеріалів ватиканських архівів – переважно листів, написаних із 1715 до 1725 рр. Це – понад 60 документів італійською,

латинською й у перекладі українською, що допомагають зрозуміти, хто і як готувався до події, як її завершували...

Третя книжка об'єднує дев'ять статей, більшість із яких виголошували як доповіді на міжнародній науковій конференції «Кодифікуючи традицію: Замойський собор Київської митрополії» у Папському східному інституті в Римі в 2021 р.

Із доповіддю про своє дослідження «Постанови Замойського собору 1720 року й Мукачівська єпархія за єпископа Геннадія (Георгія) Бізанція в 1716–1733 роках» виступив науковий співробітник Інституту історії церкви УКУ, кандидат історичних наук Володимир Мороз: «Ми звикли, що наукові книжки – насамперед текст. Тут є ілюстрації, до того ж у деяких випадках вони здатні неабияк привертати увагу. Наприклад, маємо фактично раніше не задіяний у науковому обігу оригінал грамоти про уділення єпископських священств Левом Кішкою».

Методист кафедри літургійних наук УКУ, референт програми, магістр історії Михайло Тупиця розповів про археографічний аспект роботи над дослідженням. Так, працювати з матеріалами, написаними різними мовами, було складно, проте вдалося відшукати відповіді на важливі питання. Крім того, до нового тому ввійшли документи з іменами священників і майже повністю представленою адміністративною структурою єпархії. За словами науковця, це один із її найповніших викладів станом на XVIII ст.

Після виступів відбулася дискусія. Також гості з УКУ подарували бібліотеці УжНУ повну серію «Київського християнства». Захід відвідали викладачі, студенти, духовенство й інші зацікавлені.

«35-й том містить чимало матеріалів, які стосуються Закарпаття, тому буде цікавим для наших студентів, дослідників, які вивчають історію греко-католицької та православної церков краю», – зауважив Ю.Данилець.

Софія Скіба,
«Погляд».

Про результати вступної кампанії – на вченій раді

Засідання вченої ради, яке відбулося 24 листопада, традиційно розпочали з прийомного: ректор УжНУ, професор Володимир Смоланка вручив грамоти з нагоди дня народження деканові філологічного факультету, професору Юрію Бідзілі та завідувачу кафедри міжнародних економічних відносин, професорові Володимирі Приходьку, а диплом доктора філософії – Олександрові Новаку.

Із доповіддю про результати вступної кампанії та завдання щодо організації прийому абітурієнтів на 2026/2027 навчальний рік виступив відповідальний секретар приймальної комісії Петро Горват: «Загалом спостерігається тенденція до цифровізації вступу. Фактично всі категорії вступників у цьому році мали можливість подавати заяви (а більшість – тільки так) через електронні кабінети. Уперше їх запроваджено до вступу на освітній ступінь «Доктор філософії». Усього надійшло 15425 заяв, зокрема понад 13 тисяч – на основі повної загальної середньої освіти та НРК5. Із 5370 вступників зарахованих – більш ніж 2500. Важливу роль відіграв пріоритет.

Лідером за кількістю заяв стали ужгородські навчальні заклади. Також у «двадцятку» потрапили Перечин, Свалява, Міжгір'я, Мукачєво, Іршава, Великий Березний... Заяви надходили від

випускників майже 600 установ. Також Петро Петрович представив статистику популярності спеціальностей відповідно до нової класифікації, інформацію про вступ до аспірантури та кількість іноземних студентів тощо.

За результатами голосування, учене звання доцента присвоїли Тарасові Студеняку (кафедра нейро реабілітації із курсами медичної психології, пульмонології та фізотерапії) й Ірині Сухан (адміністративного, фінансового та інформаційного права).

Насамкінець розглянули питання про відкриття докторантури; створення спеціалізованих учених рад із метою присудження ступеня доктора філософії; затвердження тем дисертаційних досліджень аспірантів першого року навчання та здобувачів; оновлення редакційних колегій наукових видань; програми курсів неформальної освіти, які викладають у рамках реалізації грантового проекту «Claims Conference University Partnership Program» та порядку вручення сертифікатів; призначення й зміну наукових керівників; рекомендацію до друку, опублікування окремих видань; перейменування відділу моніторингу якості освіти, методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу...

Софія Скіба,
«Погляд».

Із важливим практичним спрямуванням

З організаційної підтримки Ужгородського національного університету, зокрема кафедр фізичного виховання та методики фізичної культури факультету здоров'я та фізичного виховання, а також Харківської державної академії фізичної культури й Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти 26 та 27 листопада працювала Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні проблеми фізичної культури і спорту в Україні та їх розв'язання в контексті наближення українського населення до європейських стандартів життя».

Уже із самої назви форуму

випливає його актуальність. Невипадково в роботі заходу, як зазначила Наталія Семаль, завідувачка кафедри фізичного виховання, доцентка, узяло участь 16 докторів наук і 5 фахівців із-за кордону.

Спочатку було виголошено 7 основних доповідей, відтак наступного дня працювали секції за сімома тематичними напрямками. Окремі праці науковців стосувалися реабілітації військовослужбовців, їхньої фізичної підготовки, фізичного стану... Таким чином, конференція мала не тільки важливе наукове, а й практичне спрямування.

Володимир Тарасюк,
«Погляд».

28 листопада відбулося засідання науково-технічної ради УжНУ.

Гостя з Австралії

У нашому коледжі відбулася чергова зустріч студентів із носієм англійської мови – волонтеркою з Австралії Джессі Вітл. Це вже не перший подібний захід, і студенти з нетерпінням чекали можливості попрактикувати англійську в живому спілкуванні. Організаторка заходу – викладачка англійської мови Ліна Дорогих – постійно створює можливості для мовної практики студентів та залучає волонтерів із різних країн.

Під час спілкування юнаки й дівчата ставили чимало запитань про систему освіти та загалом студентське життя в Австралії. Джессі розповіла, що місцеві здобувачі фаху мають значні можливості для вибору

власної освітньої траєкторії, активно беруть участь у позанавчальних заходах та цінують баланс між навчанням і особистим життям. Волонтерка наголосила на важливості практичних навичок та розвитку самостійності.

Наші студенти впевнено спілкувалися англійською, демонструючи високий рівень володіння іноземною мовою. Тож не виникло мовного бар'єру. Бесіда була легкою, невимушеною та надзвичайно насиченою. Гостю приємно вразив рівень англійської ужнівців і їхнє щире бажання дізнатися більше про інші держави та культури.

Джессі також розповіла про свою діяльність в Україні. Зазначила, що допомагає різним

проектам та з великим задоволенням пізнає українську культуру. Особливо вразили гостинність і традиційна кухня: уже має й улюблені з-поміж наших страв.

Зустріч минула жваво, присутні активно долучалися до розмови, ставили запитання та ділилися власним досвідом. Наприкінці учасники подякували Джессі за відкритість, щирість і натхнення. Такі заходи є важливими для збагачення світогляду молоді та формування міжкультурного діалогу.

Спасибі Д.Вітл за цікаву бесіду та позитивні емоції й сподіваємося на подальшу співпрацю!

За інформацією
Природничо-гуманітарного фахового коледжу УжНУ.

УжНУ – знову у світовому рейтингу!

Алма-матер уже вдруге потрапила до світового рейтингу університетів «Interdisciplinary Science Rankings 2026». Цього разу – із найкращим результатом із-поміж українських вишів за показником «організаційні процеси, які сприяють співпраці між дисциплінами».

Міжнародний рейтинг ISR відображає внесок ЗВО в міждисциплінарні наукові дослідження. Загалом до списку ввійшли 911 університетів (на 162 більше ніж торік) із 94 країн. 38 вишів – українські. 15 із них мають провідні позиції,

23 – статус «доповідача» (дані не відповідають критеріям входу до рейтингу).

Основні фактори, які враховують у ISR: ресурси для міждисциплінарних досліджень; організаційні процеси, які сприяють співпраці між дисциплінами; результати досліджень. Цьогоріч для формування рейтингу використовували дані тільки тих наукових сфер, що охоплюють комп'ютерні науки, інженерію, науки про життя та фізичні науки.

За повідомленням інформаційно-видавничого центру УжНУ.

Європейська сертифікація

Завідувач кафедри зоології, доцент Федір Куртяк здобув сертифікат рівня Senior Clinical Embryologist, склавши іспит Європейської асоціації репродукції людини та ембріології (European Society of Human Reproduction and Embryology). Організація була заснована ще в 1985 році. Її діяльність спрямована на підвищення інтересу до лікування безпліддя, прагнення до цілісного розуміння репродуктивної біології й медицини, сприяння проведенню досліджень у відповідних сферах та

поширенню їх результатів серед громадськості, учених, лікарів. ESHRE також опікується розробкою реєстрів даних, підвищенням безпеки та якості клінічних і лабораторних процедур.

Згадана сертифікація – визнаний міжнародний стандарт у сфері репродуктивної медицини, який не тільки підтверджує здобутки, а й відкриває нові можливості.

Підтвердження кваліфікації високого рівня вчергове засвідчує, що практичні навички – невід'ємна складова наукових

досліджень і навчального процесу. Крім того, завдяки фахівцям, які поєднують клінічну діяльність із викладанням, у студентів Ужгородського національного університету є доступ до сучасних знань, зокрема європейських протоколів і методик, що відрізняється від звичайної теоретичної бази. Це, зі свого боку, розширює спектр навичок, сприяє покращенню професійної орієнтації та конкурентоспроможності...

Софія Скиба,
«Погляд».

ВІТАННЯ

Із Міжнародним днем студента!

Дорогі наші студенти! Із великим задоволенням від усього серця вітаю вас із Міжнародним днем студента. Ми цінуємо вашу активність, допитливість, драйвовість. Зі свого боку, беремо зобов'язання забезпечити вам 4, 5 або 6 років (залежно від того, хто скільки навчається в університеті) здобуття нових знань, старших друзів серед науково-педагогічних, педагогічних працівників. Бажаю добре провести час в Ужгородському національному! Ви – найкращі!

Володимир Смоланка,
ректор УжНУ.

Будьте чесними із собою й тими, кого інформуєте»

Досвідчений медійник Осип Лобода поспілкувався зі студентами-журналістами напередодні Дня працівників радіо, телебачення та зв'язку

13 листопада в редакції газети «Погляд» відбулися практичні заняття з історії української журналістики й історії медіакомунікації з участю досвідченого медійника О.Лободи.

У телевізійній і радіній редакціях колишньої обласної телерадіокомпанії працював у радянський період і за незалежної України, був головним редактором. Під час спілкування зі студентами 3 курсу освітніх програм «Журналістика», «Реклама та зв'язки з громадськістю» пригадав цікаві історії з життєвого й професійного шляхів, згадав про виклики в медіа минулих десятиліть та щедро ділився порадами.

До університету пана Осипа запросили доценти кафедри журналістики Володимир Тарасюк і Наталя Толочко, які викладають згадані на початку дисципліни. Зустріч відбулася також у межах роботи пресклубу молодого журналіста «Медіаперспективи».

На початку зустрічі гість розповів про журналістський шлях. Ще в школі любив писати твори, зокрема обирав теми й дозволяв собі фантазувати. «Тобі треба йти вчитися на журналіста», – радили йому. Батько не дуже розумів, що це за професія, і жартував, що син навчатиметься «там, де вчать писати газети». Після школи пан Осип вступив до Львівського університету. Спершу хотів податися на класичну філологію, але зрозумів, що конкурс великий, і обрав журналістику, хоч про радіо й телебачення тоді не знав майже нічого. Три роки проходив практику в нашому місті, де й почалася справжня кар'єра після закінчення вишу. «1 серпня я приїхав до Ужгоро-

да, зайшов у комітет – і одразу потрапив на телебачення. Тоді навіть не розумів, що там потрібно робити», – пригадав О.Лобода з усмішкою.

Відгукуючись щодо роботи на радіо й телебаченні в радянський період, досвідчений медійник розповів про численні, подеколи абсурдні заборони. Наприклад, не дозволяли знімати й фотографувати місцевість. Навіть кількість жителів населеного пункту не можна було називати, якщо воно мало чисельність понад 50 тисяч. У 1970-их це все ще пояснювали воєнною цензурою: нібито дані використовували для розрахунку того, скільки ресурсів потрібно забезпечити місту у випадку надзвичайних ситуацій чи бойових дій.

«Ви щасливі, бо не знаєте того, що пережили ми, – сказав пан Осип студентам. – Тоді всім керувала партія, не було свободи слова й вибору».

Період кінця 1980-их – початку 1990-их був для журналіста найцікавішим і найскладнішим у роботі. Тоді почалася перебу-

дова, з'явилися перші мітинги, медійники прагнули показувати події такими, якими вони є. «Я взяв магнітофон і пішов робити репортаж, – пригадав О.Лобода. – Люди скандували «Геть владу!», «Синьо-жовті прапори!» Площа переповнилася учасниками зібрання. Це був момент, коли журналістика вперше стала голосом суспільства. Але в редакції з мого тексту викреслили окремі фрази...» Цензура залишалася суворою: після запису репортажу журналіст розшифровував матеріал, передавав старшому редактору, потім – головному, а далі – генеральному директорові. Навіть якщо все правильно, директор таки знаходив кілька слів, які, на його думку, слід було замінити. «У нас була 45-хвилинна програма, і навіть тоді могли вимагати вирізати два слова, через які виникало чимало клопоту зі склеюванням плівки», – пригадав медійник.

Цікаво сприймали студенти й розповідь про радіоточки – умонтовані гучномовці в кожній квартирі, які автоматично вми-

калися о шостій ранку з гімном і вимикалися опівночі. І в будинку пана Осипа теж функціонувала така радіоточка, тому звук слухати новини щоранку.

О.Лобода пропрацював на телебаченні чотири роки, але згодом остаточно повернувся на радіо, де минули 25 літ життя. «Радіо мені завжди було ближче. Там усе живе, справжнє», – пояснив гість. У ті часи радіопередачі виходили тільки в записі – прямих ефірів уникали через страх перед цензурою.

Журналіст пригадав також атмосферу в період проголошення незалежності України: «Улітку здавалося, що нічого не змінилося. Стояли ті самі будинки, їздили ті самі машини. Але через три місяці, коли 1 грудня відбувся всеукраїнський референдум, на якому люди підтримали незалежність, я відчув: ми справді стали іншою країною».

Наприкінці зустрічі студенти цікавилися, як О.Лободі вдалося знаходити українців за кордоном і створювати про них матеріали на радіо. Журналіст відповів: піс-

ля Олімпіади в Москві відчувалося полегшення: влада намагалася показати демократичність, і закордонні українці почали приїжджати частіше. Пан Осип мав контакти через товариство «Україна», отримував інформацію від делегацій з Америки, Канади та Європи, а також від тих, хто приїжджав. Так удавалося збирати матеріали й розповідати про життя українців у світі.

Наприкінці зустрічі О.Лобода звернувся до студентів із порадою: «Будьте чесними із собою й тими, кого інформуєте». Наголосив, що незалежно від політичних чи суспільних обставин саме чесність є основою професійної репутації та довіри аудиторії.

Зустріч завершилася спільним фото. Для студентів вона стала можливістю дізнатися більше про періоди розвитку регіональних медіа й уроком людяності, професіоналізму, який надовго залишиться в пам'яті.

Марія Смерека,
студентка
відділення журналістики.
Фото Володимира Тарасюка

Зустріч з офіцерами

Студенти поспілкувалися з військовими 33-ої окремої механізованої бригади

У читальному залі Наукової бібліотеки УжНУ студенти зустрілися з офіцерами 33-ої окремої механізованої бригади, сформованої переважно із закарпатців. Завітати заступник командира Ю.Пахомов, старший офіцер ГПСВ К.Логвись та військовий капелан М.Багіров. До заходу долучився проректор із науково-педагогічної роботи, професор І.Король.

Гості розповіли історію створення бригади, про бойові будні, специфіку служби на передовій та виклики, із якими стикаються захисники України. Їхні щирі

слова, досвід і пережиті ситуації є важливим нагадуванням про мужність та самопожертву наших військових, а також про ціну свободи. Військові підкреслили важливість капелана в бригаді, котрий, за їхніми словами, є «найкращим», адже допомагає не лише духовно, а й за потреби – на полі бою.

Після виступів офіцери провели для студентів вікторину, аби перевірити, наскільки аудиторія уважно слухала. Завдання були цікавими та пізнавальними, а молодь упевнено й активно відповідала.

На завершення гості від іме-

ні особового складу 33-ої окремої механізованої бригади та особисто командира, полковника Д.Паліси, вручили подяки за підтримку і взаєморозуміння, адресовані ректорові УжНУ В.Смоланці та проректору І.Королі. Ігор Іванович подякував військовим, теж передав їм символічні подарунки.

Щира подяка всім гостям за змістовну зустріч, відверті розповіді та можливість поспілкуватися з нашими захисниками. Удячні за захист!

За інформацією Наукової бібліотеки УжНУ.

Фото з офіційного сайту УжНУ

21 листопада – День гідності та свободи, запроваджений указом Президента ще в 2014 році для вшанування початку двох важливих подій новітньої історії країни – Помаранчевої революції та Революції гідності. У 2013-ому на майдані Незалежності в Києві почалися масштабні акції протесту після того, як влада вирішила призупинити рух нашої держави в напрямку євроінтеграції. На площі Народній в Ужгороді, біля ректорату УжНУ, як і щороку, поклали квіти та лампадки до пам'ятного знаку борцям за свободу й незалежність України.

Олександра Артюхіна: «Спортивна журналістика – справа, яка мене виховала»

Відома закарпатська спортивна медійниця, випускниця відділення журналістики УжНУ Олександра Артюхіна завітала на чергове засідання пресклубу молодого журналіста «Медіаперспективи» у межах дисципліни «Спортивна журналістика» для студентів 4 курсу. Гостя поділилася історією професійного становлення: від першого сюжету на студентській практиці до роботи на провідних спортивних майданчиках краю.

Ще на першому курсі університету отримала неочікувану пропозицію від викладача спробувати себе на телебаченні. Так почався шлях у спортивній редакції: постійні зйомки, розмови з тренерами та спортсменами, ранкові ефіри й перші серйозні сюжети. «Це була найкраща школа», – згадує Олександра.

О.Артюхіна з дитинства мріяла бути поруч із великим спортом. Пізніше створила власну програму «SportPro», стала регіональною кореспонденткою телеканалу «Футбол» та пресекретаркою Федерації фехтування Закарпаття.

Однак медійний шлях не був безхмарним. У розмові журналістка відверто згадує про сексизм та упередження, із якими стикалася, а також про конфлікт із тренером. Саме на той інцидент було подано ко-

лективну скаргу та виграно суд. І це – важливий момент для всього регіонального спортивного середовища.

Окремо О.Артюхіна висловлює щире вдячність журналістові та викладачу – Володимирові Тарасюку: «Саме наставник дав можливість відчутти, що мій досвід важливий, підтримав розмову без упереджень і показав справжній професійний інтерес до роботи. Такі інтерв'ю повертають віру в те, що журналістику роблять не лише камери й мікрофони, а люди, які щиро слухають», – зазначила гостя.

Попри всі труднощі Олександра продовжує активно працювати в спортивному середовищі, висвітлювати локальні події й розвивати напрямки, який колись обрала, будучи дитиною. Також пробує себе в ролі перекладача – і це чудово в неї виходить! Звісно, переконана в тому, що спортивна журналістика тримається на тих, хто живе спортом і готовий розповідати його історію чесно та віддано. До того ж радить пробувати себе в різному: навіть у своєму віці Олександра каже: «не знає, ким стане, коли виросте», а це означає, що цікаве – попереду!

Тетяна Тарасюк, Дар'я Носова, студентки відділення журналістики.

Пам'ять, що проростає крізь століття

В Ужгородському замку відбулася лекція «Військові цвинтарі Першої світової війни на території Закарпаття – наша спільна європейська історична спадщина» Юрія Фатули, доцента кафедри хірургічних дисциплін Навчально-наукового інституту післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки. Подія зібрала повний зал, адже тема збереження військової пам'яті сьогодні особливо актуальна. Розпочинаючи зустріч, працівники Закарпатського обласного краєзнавчого музею імені Тиводара Легоцького наголосили: війна – трагедія не лише для покоління, яке її переживає, а й для всієї історичної пам'яті народу. Саме тому повернення забутих імен та відновлення місць поховань є важливою гуманітарною місією.

Ю.Фатула вже багато років досліджує події Першої світової війни. Є керівником ГО «Центр військово-історичних досліджень «Memento Bellum», що займається пошуком, ідентифікацією та відновленням військових цвинтарів Закарпаття й Карпатського регіону. На зустрічі, зокрема, розповів про діяльність організації. За архівними документами Чехії й Угорщини вдалося встановити імена по-

над чотирьох тисяч солдатів, які знайшли спочинок в Ужгороді, хоч загальна кількість похованих тут сягає дванадцяти тисяч. Серед них є й українські січові стрільці, військовополонені російської царської армії, а також солдати багатьох європейських народів: угорці, румуни, чехи, словаки, австрійці, поляки, словенці, італійці, німці. За словами лектора, цвинтарі Першої світової війни на Закарпатті – місця, де поруч спочивають представники практично всіх сучасних країн Європи, а отже, це спільна історична пам'ять, яка має об'єднувати.

Окремо пан Юрій зупинився на трагічній історії найбільшого ужгородського цвинтаря біля залізничного вокзалу, де поховано 11 тисяч солдатів. У 1960-их радянська влада повністю знищила кладовище. Хрести спалили або вивезли, братські могили зрівняли, а територію віддали під колії, гаражі та промислові об'єкти. Сьогодні єдиним нагадуванням є лише встановлений у 2018 р. пам'ятний хрест.

Лектор докладно розповів про роботу дослідників у Карпатах, де збереглися поховання німецьких, австро-угорських, російських та українських солдатів. Показані відеоматеріали засвід-

чили, наскільки складною є ця праця: команди добираються до гірських хребтів на спеціальній техніці, розчищають територію, встановлюють пам'ятні таблички, організовують щорічні толоки.

Ю.Фатула презентував і два великі міжнародні проекти: реконструкцію пам'ятника солдатам 19-ої Пльзенської піхотної дивізії в Івано-Франківській області, профінансовану Міністерством оборони Чехії, та меморіальний комплекс на горі Манів у Польщі, де загинули 800 солдатів Мармаросько-Угочанського полку. Фахівець акцентував: такі проекти – приклад того, як історична пам'ять спонукає народи співпрацювати.

Завершуючи лекцію, пан Юрій наголосив: кожна могила й збережене ім'я – повернена з небуття людська історія. А збереження військових цвинтарів – не лише про минуле, а й про наше сьогоднішнє розуміння гідності, пам'яті та європейської спільності.

Також присутні ставили запитання лектору. Зустріч завершилася спільним фото, яке працівники музею, за традицією, називають «сімейним».

Євгенія Павлице, Аліна Глуханіч, студентки відділення журналістики.

Юрію Бідзілі – 60!

18 листопада декан філологічного факультету, професор Юрій Бідзіля зустрів 60-ий день народження. Юрію Михайловичу, щиро вітаємо Вас із ювілеєм! Бажаємо міцного здоров'я, натхнення,

деканського драйву, успішних задумів, нових вражень і щирих усмішок навколо! Нехай удача супроводжує в усіх починаннях, ідеї легко втілюються в життя, а доля дарує приємні моменти та цікаві зустрічі!

Порядку в документах, гармонії в колективі та родині, тепла в душі.

Хай елегантні 60 констатують, що мудрість уже точно є, а енергія й не думає закінчуватися! Дякуємо за співпрацю із часописом!

До привітань редакції газети «Погляд» долучаються студенти, працівники кафедри журналістики, усього філологічного факультету та загалом численні колеги й друзі з нашого університету.

Сенс його життя – служіння українському народові

Доценту Павлові Федаці – 55

Серед випускників історичного факультету Ужгородського національного університету є чимало тих, хто без вагань присвятив життя своєму фахові. Сьогодні хочу розповісти про кандидата історичних наук, доцента, педагога, музеолога Павла Федаку. Він також є знайомим журналістом, громадсько-політичним діячем, головою ГО «Закарпатське крайове культурно-освітнє товариство «Просвіта», активним волонтером.

Майбутній науковець і педагог народився 30 грудня 1970 року в Ужгороді в родині інтелігентів (батько Павло Федака – учений-етнолог, музеолог, громадський діяч проукраїнського спрямування, мати Ярослава Федака-Фабриці – старша редакторка редакційно-видавничого відділу Ужгородського університету, померла в молодому віці). У 1988 р. П.Федака закінчив середню школу № 15 зі срібною медаллю. Вступив на історичний факультет Ужгородського державного (тепер національного) університету, який успішно закінчив 1993-ого. У 2018 р. став випускником Європейського університету (Київ), де здобув звання магістра за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Трудову діяльність розпочав на посаді помічника народного депутата України, методиста Закарпатського крайового культурно-освітнього товариства «Просвіта». Потім обіймав посаду інженера-технолога в ТОВ «СТШ Імпекс». У 2002–2009 роках – старший науковий співробітник меморіального музею Президента Карпатської України, Героя України, отця Августина Волошина Закарпатського краєзнавчого музею (тепер має ім'я Тиводара Легоцького). Із 2013-ого – головний редактор незалежної газети «Трибуна». Із січня 2017-ого – керівник громадського об'єднання «Закарпатське крайове культурно-освітнє товариство «Просвіта». Із 2018 р. працює викладачем (згодом доцентом) кафедри соціокультурної діяльності Ужгородського коледжу культури і мистецтв (нині – КЗ ВО «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради).

Ще навчаючись на історичному факультеті УжДУ, Павло Павлович виявив нахил до наукової роботи. Мав солідні публікації, зокрема у відомому всеукраїнському журналі «Народна творчість та етнографія». Після закінчення університету бажання займатися дослідницькими пошуками тільки посилювалося. Науковим керівником став професор кафедри історії стародавнього світу і середніх віків, відомий вітчизняний етнолог Михайло Тиводар. Було сформульовано тему

дисертаційного дослідження: «Історія етнографічного вивчення Закарпаття в українській крайовій періодиці другої половини XIX – першої половини XX ст.» Молодий науковець працював у найбільших книгозбірнях України. Виявляв, вивчав, класифікував історіографічні джерела, що виходили за часів Австро-Угорщини (1867–1918), Чехословаччини (1919–1939) та гортистської Угорщини (1939–1944).

Дослідник ґрунтовно вивчив історіографічні джерела вказаних періодів. Опрацював понад 700 народознавчих статей і матеріалів періодици часу, який досліджував; із них близько 400 вперше ввійшли у науковий обіг. Молодий учений виступав із результатами пошуків на засіданнях кафедри історії стародавнього світу і середніх віків та кафедри історії України Ужгородського університету, а також на конференціях. А ще опублікував дві одноосібні монографії та 11 наукових статей. 14 листопада 2008 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Ужгородського національного університету історик захистив кандидатську дисертацію. Вона одержала схвальні відгуки наукового керівника, офіційних опонентів, членів ради та крайової наукової громадськості.

Після захисту дисертації пан Павло успішно продовжує займатися наукою. Щороку з'являються нові публікації. Автор дає характеристику народознавчим матеріалам, опублікованим у виданнях «Листоць», «Руська молодеж», «Свѣтъ», «Новъ свѣтъ», «Карпатъ», «Наша земля», «Наш рідний край», «Наука», «Підкарпатська Русь» тощо. А ще вчений ґрунтовно проаналізував зміст народознавчих досліджень Івана Пянькевича, опублікованих у Науковому збірнику товариства «Просвіта» в Ужгороді. Автор справедливо наголошує, що згадане видання відіграло визначну роль у дослідженні духовної культури, давнього церковного будівництва, етногенезу та етнічної історії закарпатських українців. Згодом, у 2011 році, виголосив доповідь «Політичне русинство – загроза національній безпеці України та Румунії» на пленарному засіданні XII Міжнародного симпозіуму «Румунсько-українські відносини: історія та сучасність» у місті Сучава. 22–23 березня 2022 р. дослідник також узяв участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні» (Київ).

П.Федака – відомий і як музеєзнавець. Я вже згадував про те, що він був старшим науковим співробітником меморіального музею Президента Карпатської України отця А.Волошина, відкритого 14 березня 2002-ого з

нагоди 63-ої річниці проголошення незалежності Карпатської України. Багато працював над пошуком нових експонатів, долучився до побудови виставки згаданого закладу, опису спадщини, яка зберігалася в племінниці Емілії Дутки в Пряшеві (Словаччина). Долучився до передачі спадщини в музей.

Особливої уваги заслуговує нещодавно опубліковане монографічне дослідження П.Федаки-старшого та П.Федаки-молодшого «Августин Волошин: шлях у безсмертя» (Ужгород, 2024). Автори проаналізували багаторічну самовіддану й плідну працю видатного українського педагога й ученого, громадсько-політичного, культурного, церковного й державного діяча, Президента Карпатської України. У роботі окреслено відображення постаті А.Волошина в музейних реліквіях на основі матеріалів його меморіальної кімнати-музею в Ужгороді. Також у книжці – доволі складні перипетії історії створення в обласному центрі окремого музею й запропоновано перспективне бачення розвитку.

Усі наукові студії П.Федаки-молодшого мають міцну джерельну основу, вдалу структуру, логічний виклад матеріалу, аргументовані висновки. І це запорука того, що надовго збережуть актуальність.

Наш колега успішно займається педагогічною роботою. Він є, як уже згадувалося, доцентом Академії культури і мистецтв. Студентам викладає курси «Глобалістика», «Сучасна регіональна культурна політика», «Соціальні мережі у професійній політиці», «Зв'язки з громадськістю у соціокультурній діяльності» тощо. П.Федака добре знає фактичний матеріал своїх курсів, опанував методикою їх викладання, розуміє психологічні особливості студентства. Учить учитися. Заохочує відкривати таємниці сучасного життя, які не менш цікаві, ніж далеке минуле. Є вимогливим, але справедливим наставником. За це поважають колеги й вихованці.

Павло відомий і як журналіст та редактор. Є активним дописувачем до різних періодичних видань, передусім закарпатських. А ще з 2013 року, як уже зазначалося, працює головним редактором незалежної громадсько-політичної газети «Трибуна» (зараз виходить в електронному форматі), у якій опублікував чимало публіцистичних матеріалів, пов'язаних з актуальними проблемами розвитку України та, зокрема, Закарпаття, а також забезпечив публікацію сотень статей із проблем економічного, політичного, культурного розвитку краю.

П.Федака-молодший актив-

ний у громадській роботі, яка має проукраїнський характер і покликана зміцнювати нашу державу. За останні 20 років був головою обласної організації УРП «Собор», заступником голови виборчого штабу коаліції «Сила народу» в Ужгороді, брав активну участь у Помаранчевій революції 2004 року, у 2006-ому обраний депутатом Ужгородської міської ради, а в 2009 р. – координатором громадсько-політичного об'єднання національно-патріотичних організацій Закарпаття – Українського національного об'єднання (УНО), яке вело боротьбу з представниками політичного русинства та засилом національних символів сусідніх держав.

Науковець долучався до діяльності молодіжної організації «Карпатська Січ», був активним учасником Революції гідності, зокрема Ужгородського майдану. Із початком військової агресії РФ проти України в 2014 році активно займається волонтерською діяльністю, зокрема допомагає воїнам-кряням. Крім того, узяв активну участь у пошуках і поверненні на Закарпаття тіла майора-розвідника 128-ої окремої гірсько-штурмової бригади, члена ради крайової «Просвіти», випускника факультету романо-германської філології УжДУ, свого найближчого друга Віталія Постолакі. Також став сценаристом фільму про нього «Мовчаче слова, коли говорять кулі» (2016 р.).

П.Федака чимало уваги приділяє роботі «Просвіти». У листопаді 2007-ого, у 2011, 2013 роках був заступником голови, головою управи Закарпатського крайового культурно-освітнього товариства «Просвіта». Із 2017 р. є головою цієї організації. Із 2010-ого активно долучився до видання щорічних календар-альманахів «Просвіти», став організатором просвітнянських зібрань, присвячених українській історії краю, пам'яті визначних учених, письменників, художників, громадських, культурних і політичних діячів. Останніми роками забезпечує співпрацю організації, яку очолює, з Українською асоціацією інвалідів АТО. Значну увагу приділяє ремонту Народного дому «Просвіти» (переважно за кошти благодійників). Упевнений: вона в надійних руках, буде й надалі розвиватися та зміцнюватиме українську національну ідею на Закарпатті.

П.Федака-молодший також є засновником і організатором фестивалю «Купальська містерія» та Всеукраїнського форуму учасників бойових дій «Загартовані війною», ведучим передачі «Відверто з Павлом Федакою», членом Національної спілки журналістів України.

Нині П.Федака веде активну інформаційну й просвітницьку роботу на своїй сторінці в соціальній мережі «Фейсбук» (facebook.com/pavlo.fedaka), де, зокрема, відгукується й пропонує відповіді на нагальні й поточні питання сучасної російсько-української війни, розвінчує міфи та антиукраїнські нарративи ворожої пропаганди, аналізує минуле й сучасність українсько-угорських взаємин, розвиток місцевого самоврядування, кадрові зміни в органах влади на Закарпатті, в Україні загалом, сприяє збору коштів для потреб ЗСУ, закликає до цього інших тощо.

Багаторічна, сумлінна робота П.Федаки-молодшого помічена та частково оцінена. Не будучи відзначений державними нагородами, він має численні відзнаки громадських і релігійних організацій краю. У 2024 році як волонтер отримав подяку командувача оперативного командування «Північ», медаль Міністерства оборони України «За сприяння обороні», а ще почесну грамоту Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. У січні в резиденції Мукачівської греко-католицької єпархії відбулося вручення премії імені Михайла Лучкая. Нею відзначають видання, що висвітлюють важливі теми духовності та культури краю. Серед нагороджених – доктор історичних наук П.Федака та кандидат історичних наук П.Федака за книжку «Августин Волошин: шлях у безсмертя» (Ужгород, 2024). Нагороду вручив єпископ Теодор (Мацапула). Але найбільша для нинішнього ювіляра нагорода – зміцнення незалежної Української держави.

Павло Павлович успішно продовжує свою наукову, педагогічну й громадську діяльність, зважаючи на нові виклики, завдання, відгукуючись на потреби часу. Тож щиро бажаю ювілярові доброго карпатського здоров'я, сімейного благополуччя, оптимізму, нових здобутків у вивченні історії рідного Закарпаття, зміцненні невідомо-України, Божої благодаті на многії й благії літа! Із роси та води Вам, шановний колего й друже!

Микола Олашин,
кандидат історичних наук.

«Голос Душі» в стінах УжНУ

На юридичному факультеті Павло Конч представив шанувальникам чергове видання

Павло Конч, викладач кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності, презентував на юридичному факультеті «Голос душі» – уже п'яте видання. Про нього автор говорить так: «У ваших руках не просто книжка, а дзеркало – співзвучність душі, думок, роздумів і того, як ми все це сприймаємо, транслюємо, відчуваємо».

Справді, у «Голосі душі» зібрані надзвичайно цікаві теми: «Про Бога для ШІ», «Про шашлик... і війну», «Про мовчання» та багато інших. Книжка неординарна: тут поєднуються роздуми й погляди, які часто ми не наважуємося озвучити, але автору це вдалося. Видання – про наше життя, переживання, оточення та Україну.

Професор кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук та рецензент Маріан Токар зазначив: «Мені дуже імпонує книжка. Глибина думки, щирість і сміливість висловлювань – тут є все це. Праця автора змушує замислитися над багато чим».

Викладач кафедри теорії та історії держави і права Михайло Геревич теж поділився враженнями: «Укотре маю честь бути рецензентом творіння Павла Івановича. Його роботи викликають справжній соціальний резонанс, збирають коло поціновувачів та надихають на нові ідеї. Павло – неймовірний філософ, чий слова беруть за душу».

Участь презентацію під-

тримало чимало колег, друзів, студентів та просто шанувальників творчості П.Конча. Усі відгукувалися про нього як про обдаровану людину, творчу особистість, чий слова глибоко залягають у душу.

Гості неодноразово зауважували, що вже з нетерпінням чекають нових книжок автора. Стосовно зустрічі, то атмосфера була теплою, надихала...

Гадаю, кожен присутній під час презентації відчув: «Голос душі» – книжка, яка справді залишає слід у серці. Отож видання таки варте прочитання.

Лілія Гложик,
студентка
відділення журналістики
(ОП «Реклама та зв'язки
з громадськістю»).

«Уже 80! Життя на межі двох століть»

Все про книжку-хронопис академіка Микола Поліщука

Моє заочне знайомство з паном Поліщуком відбулося ще тоді, коли на дачі сусідка, лікарка-отоларингологиня Людмила Петрус із неприхованим професійним пієтетом розповідала про талановитого хірурга з Києва, однокурсника Миколу, який є візитівкою їхнього випуску, тримає постійний зв'язок із друзями юності, часто навідується до Ужгорода й, попри зайнятість, завжди готовий підтримати, допомогти. Крім того, як членкиня університетської родини, я знала, що почесним професором УжНУ є випускник медичного факультету, член-кореспондент Національної академії медичних наук України, президент Українського Червоного Хреста Микола Поліщук. У добу Помаранчевої революції став упізнаваним для значно більшої аудиторії як народний депутат, а відтак – і міністр охорони здоров'я.

Зізнаюся, що переліком регалій в оцінках людей не поспіюю, тому особливо цією інформацією не переймалася. Проте зовсім випадкова зустріч із Миколою Єфремовичем стала для мене ще одним уроком людяності, щирості, відкритості й аристократичної ввічливості. За розлогом послужним списком державних посад, нагород і неймовірних досягнень у нейрохірургії – найскладнішому напрямі медичної галузі – відкривається особистість із великої літери та лікаря за покликанням.

П'ємо каву в затишному куточку на березі Ужа, звідки добре проглядається корпус гуртожитку на вулиці Митній, де минули роки студентства мого візаві: «Не тільки навчанням і спортом захоплювалися студенти у вільний час: ходили до кінотеатру, філармонії, театру. І влітку, і взимку рушали в походи – гори ж поруч. Так формувалося нове бачення світу, адже на Закарпатті природа зовсім інакша, ніж та, серед якої виріс» (цитата, с. 191).

Мабуть, тому з вуст пана Миколи линуть спогади про те, чому в далекому 1963 році

обрав для здобуття вищої медичної освіти Ужгородський державний університет, який закінчив із відзнакою (1969), і як очима сільського хлопчини з Вінниччини поцінував тоді наше місто як урбаністичного, водночас екологічно привабливого велета: «Ужгород із річкою Уж, що несеться бурхливим потоком посеред міста, з трояндами і виноградниками, завітчаній і чистий, з великою кількістю велосипедів, які ніхто не краде, і вони стоять просто неба...» (цитата, с. 188).

Після завершення університету понад рік працював у Великоберезнянській центральній районній лікарні: «Район складався з віддалених, розкиданих у горах сіл. Першою допомогою для селян був невеличкий штат лікарів – майстрів на всі руки. Досвід, здобутий у цій лікарні, не міг зрівнятися з цілими стележами підручників, бо теорія теорією, а зовсім інше практика: коли рішення треба ухвалювати швидко і точно, і відповідальність тільки на тобі» (цитата, с. 198).

Найбільше молодого лікаря вражали дивом збережені в регіоні дерев'яні храми XVII – XVIII століть та унікальні мінеральні джерела. Міркував: у цих місцях при правильному управлінні та добрих господарях могли б бути чудові цілющі курорти. Не підозрював, що це був старт державницького типу мислення, який у перспективі занесе у високу політику і всадить у міністерське крісло.

Приємно спостерігати, як на тлі життєвих епізодів, що зринають у пам'яті, на обличчі співрозмовника час від часу з'являються або прихована усмішка (коли згадує невгамовні студентські роки, підробіток на будівництві, а відтак в обласній лікарні імені Андрія Новака в статусі медбрата й самостійну професійну діяльність у медичних установах Закарпаття, потім і Києва), або вдячність (зі згадкою наставників, які відкрили допитливому сільському юнакові ази улюбленої професії лікаря й указали шлях до осягнення медичної науки), або гордість (коли називав

імена своїх учнів, котрі досягли в хірургії неабияких успіхів). Описи подій автора настільки докладні й жваві, що складається враження, наче Микола Єфремович згадує те, що відбулося вчора: безліч прізвищ, імен, посад, назв медичних закладів, документів тощо.

Укотре переконаюся в правильності тези, яку часто повторюю студентам: не бійтеся ламати стереотипи! Не оцінюйте людей, керуючись узагальненнями на кшталт: «усі (лікарі, депутати, викладачі...) однакові» або «посади змінюють людей у гірший бік». Відповідь однозначна: ні, сильні особистості, обіймаючи посади й підвищуючи щаблі статусів, зберігають той одвічно незламний капітал родинних цінностей, фундамент яких міцно цементується в сім'ї силою виховного впливу батьків – найавторитетніших педагогів раннього дитинства.

Переді мною книжка Миколи Поліщука «Уже 80! Життя на межі двох століть» (Київ: Товариство Червоного Хреста України, 2024. 404 с.), що читається, як на мене, мов захопливий бестселер, де

кожен із восьми осяжних розділів візуалізується наче кольоровий слайд цікавого документального серіалу, перегляд якого неможливо відкласти на потім: філософія життя, життєвий шлях, медицина, Український Червоний Хрест, наукова школа тощо.

Гортаю зазначені розділи. Рефлексию. Отримую розлогі аналітичні відповіді на ті болючі проблеми, які наразі найбільше турбують академіка Поліщука не лише як лікаря чи президента Українського Червоного Хреста, а передусім громадянина: про контагіозність вірусу COVID-19, його перебіг і вкрай небезпечні для людського організму наслідки ураження, про ефективність вакцинації та превентивні гігієнічні заходи; про збереження й подовження людського життя та евтаназію; про комерціалізацію вищої освіти, водночас різке зниження якості фахової підготовки; про російсько-українську війну, мобілізацію в умовах воєнного стану, волонтерський рух та організацію допомоги Збройним силам України в усьому світі.

Складаю до купи почуте, про-

читане й за професійною звичкою в психологічному портреті співрозмовника виокремлюю особистісні якості, що домінують: неординарність характеру, нестандартність мислення і, даруйте, побутова непрагматичність, притаманна людям, для яких наукові й суспільні інтереси – понад усе. Із неприхованою усмішкою, ба навіть самоіронією згадує: на зустрічі однокурсників у 1989 році з'ясувалося, що з-поміж ста двадцяти випускників виявився єдиним, хто не має власного авта, хоч був єдиним доктором наук. Закарпатські друзі оперативно вирішили проблему: організували колективну поїздку до Югославії – і в 2002 році професор Поліщук став «щасливим власником старої «Волги».

P. S. Під час святкування 80-річчя Ужгородського національного університету (у жовтні 2025 року) поважний професор-історик Іван Мандрик у виступі оприлюднив, як сам зізнався, випадково підслухану фразу колег: «Ми добре усвідомлюємо, що ми робили в УжНУ і в освіті загалом 80 років поспіль. Але незрозуміло, що будемо робити наступні 80». Погодьтесь, сказано лаконічно, але влучно.

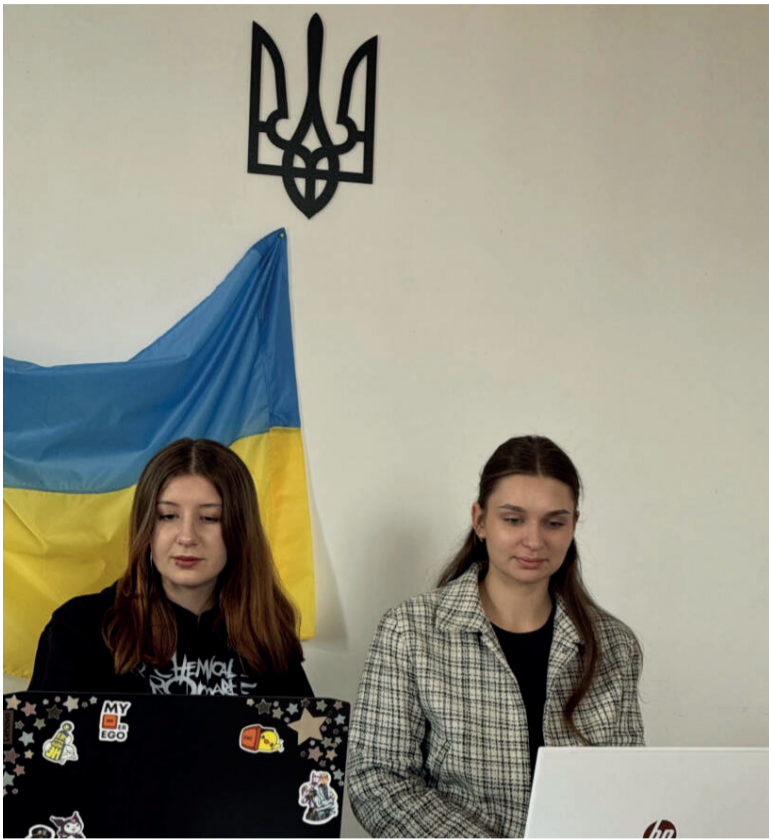
Хочу порадити молодим колегам-ужнівцям вивчати досвід тих, хто творив історію альма-матер упродовж вісімдесяти років, щоб зберегти найцінніше й примножити сучасними цивілізаційними здобутками в кожному напрямі професійної підготовки студентів – фахівців нової генерації, конкурентоспроможних на світовому освітньому ринку та ринку праці. Частину безцінного досвіду можна почерпнути з вагомого наукового доробку вельмишановного Миколи Поліщука й хронопису життєвого шляху автора, який я рецензувала.

Марія Кухта,
доцентка кафедри
загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи.

На фото: відповідальний секретар Приймальної комісії УжНУ Петро Горват, Марія Кухта й Микола Поліщук

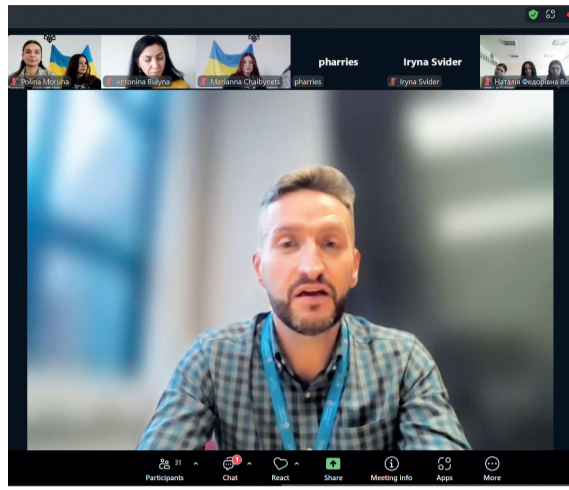
Від України до Британії:

Як наші вчили британців національної культури

Представниці філологічного факультету на початку листопада презентували британським колегам особливості української мови та культури. Відбувся цей міжкультурний обмін у межах Тижня української мови й культури

при Університеті Ланкаширу. Студентки продемонстрували підготовлені матеріали, висвітлили мовні та культурні аспекти, виступи доповнили інтерактивними елементами: це – запитання-відповіді, соціопитування, відеоролики та роз'яснення но-

вих слів (неологізмів) російсько-української війни.

Студентки-журналістки Поліна Моруга, Маріанна Чайбинець, Олександра Король сфокусувалися на культурних особливостях: розповіли про українські народні свята, звичаї та символіку. У формі вікторини оцінили обізнаність британців про Україну, а за допомогою мемів пояснили сенс слів і крилатих висловів-новотворів періоду війни. Підкреслили оригінальність, регіональні та національні звичаї, наголошуючи на тому, що саме мовні й культурні явища створюють образ України.

Учасниці конференції, які навчаються на українському й

чеському відділеннях, Евеліна Яким та Ганна Філей поділилися інформацією про специфіку опанування української мови на філологічному факультеті, презентували блок, присвячений діалектам, окреслили їхнє значення й унікальність нашої мовної самобутності.

«Перед зустріччю хвилювалося, чи добре мене зрозуміють, чи правильно вимовляю ті чи інші слова, проте згодом отримала задоволення від представлення культури нашої держави для зарубіжних гостей та чудові відгуки. Уважаю, це добра нагода попрацювати над собою більше та можливість презентувати Україну на міжнародному рівні», –

говорила студентка Ганна Філей (ОП «Чеська мова і література»).

Британські учасники долучалися до інтерактивних завдань та ділилися враженнями про дистанційні заняття. Глядачі мали змогу реагувати на інтерактиви й відзначили відвертість, креативність та глибоку змістовність подачі матеріалу, а також наголосили на важливості того, що молодь власними голосами розповідає про свою культуру світовій спільноті.

Поліна Моруга, Маріанна Чайбинець, студентки відділення журналістики (ОП «Міжнародна журналістика»).

Зустріч із віцечемпіонкою світу з танцювального спорту

На занятті зі спортивної журналістики

У межах засідання прес-клубу молодого журналіста «Медіаперспективи» студенти четвертого курсу спеціальності «Міжнародна журналістика» Ужгородського національного університету під час заняття зі спортивної журналістики мали унікальну нагоду поспілкуватися з чемпіонкою та новоспеченою віцечемпіонкою світу-2025 із танцювального спорту Веронікою Мишко та її мамою-тренеркою Олександрою Мишко.

Під час зустрічі тривав і запис телеінтерв'ю, за яким спостерігали майбутні медійники. Відтак пробували себе в ролі репортерів. Зокрема, кожен підготував

власне запитання для гостей. Маріанна Чайбинець була першою. Поцікавилася, «чи правда, що для спортсменів найгіршим страхом є друге місце?» Вероніка, усміхаючись, відповіла: «Для мене немає поганих чи добрих місць, усе залежить від власних відчуттів. Головне – щоб я була задоволена своїм танцем і роботою, яку виконала під час підготовки. Траплялися випадки, коли ми ставали другими, і я почувалася розчарованою, бо знала: могла виступити краще. А іноді те ж друге місце формувало зовсім інше відчуття: я розуміла, що зробила максимум, отримала чудовий відгук і пишалася со-

бою. Тому навіть друге місце може приносити справжнє задоволення, якщо ти знаєш: віддався сповна».

На запитання від студентів: що надихає танцюристку, вона відповіла: діти, котрі здатні на сцені продемонструвати енергію та силу танців, а це неабияк заряджає.

Також спортсменка зізналася: любов до певного танцю змінюється із часом. За останні три роки навчилася швидко «вмикатися» у будь-який танець. «Тому, коли танцюєш, саме він у той момент стає улюбленим. Основне правило перед змаганнями: щонайменше за два тижні до чемпіонату світу не виїжджати з міста взагалі. Життя спортсменів – постійні подорожі, які дуже виснажують». Це – головний принцип зіркової пари Вероніки Мишко та Ерла Вільямсона.

До кінця року змагань уже не буде, та спортсмени продовжують тренування, аби підтримувати свою форму.

Зустріч завершилася щирими порадами від гостей. В.Мишко наголосила, що варто висвітлювати не лише перемоги, а й невдачі, адже саме через них формується справжній досвід. Її мама й тренерка, пані Олександра, додала: «Журналісти не повинні боятися гострих тем і мають ставити провокативні запитання, щоб дізнатися правду».

Тегяна Тарасюк, Анастасія Стегайло, студентки відділення журналістики (ОП «Міжнародна журналістика»).

«Ми – студенти!»

Кураторка групи БО, ФК-11 Мар'яна Ходанич провела виховний захід «Ми – студенти!», приурочений до Міжнародного дня студента. Подія об'єднала першокурсників, викладачів та гостей коледжу.

Захід розпочала кураторка групи, яка привітала присутніх, нагадала про історію свята та його значення для молоді. У програмі були музичні паузи, гумористичні сценки, інтерактивні конкурси та випробування, що показали кмітливість і згуртованість студентів. Особливим моментом стала хвилинка пам'яті: учасники вшанували Героїв, які віддали життя за нашу свободу.

На святі лунали пісні («Червона рута», «Мій рідний край», «Діти України»), відбулися театралізовані мінівистави (зокрема, весела сценка «Бог студентства»), а також інтерактив «Студентське бінго» та вікторина з історії й культури України. Юнаки та дівчата активно відповідали на запитання, демонстрували ерудицію, почуття гумору.

До урочистостей запросили тимчасову виконавчу обов'язків заступника директо-

ра з виховної роботи Світлани Качур, яка привітала здобувачів освіти зі святом, підкреслила важливість студентської солідарності й активної громадянської позиції молоді. Вручила від імені коледжу дипломи та символічні нагороди найактивнішим першокурсникам: за творчу ініціативу, участь у конкурсах і внесок у життя групи. Церемонія нагородження минула в теплій атмосфері оплесків і світлин на пам'ять.

Мар'яна Михайлівна висловила щире подяку студентам за їхню енергію, творчість та відповідальне ставлення до навчання й життя групи.

Захід став яскравим підтвердженням того, що період в університеті – час об'єднання, творчого вираження та формування громадянської позиції. Студентство сьогодні – не лише знання, а й відповідальність перед країною.

Нехай здобуті знання, дружба й натхнення супроводжують наших першокурсників на шляху до нових звершень!

За інформацією Природничо-гуманітарного фахового коледжу УжНУ.

На побачення з Яремчем...

Поїздка до відомого туристичного курорту в Українських Карпатах стала для студентів філологічного факультету УжНУ приємною можливістю

провести час поза навчанням і побачити відомі цікаві локації.

Подорож організувала заступниця декана з виховної роботи Марта Демчик у співпраці зі студактивом факультету. У поїздку вирушили й викладачі. Дорога минула легко: спілкувалися, співали різні пісні, обмінювалися історіями, сміялися та чудово проводили час. Такі поїздки завжди зближують, і цього разу подорож не стала винятком.

Першою локацією був «Гедзьо – парк легенд». Студенти дивилися на цікаві місцини, фотографувалися, ділилися враженнями. Парк вразив красою. У відвідувачів залишилося багато світлин і позитивних емоцій.

Наступний пункт подорожі – водоспад «Пробій» – одна з найвідоміших локацій Яремче. Потужний шум води та гірські

краєвиди створили атмосферу, яка надовго запам'ятується учасникам поїздки.

Студентка 1 курсу відділення журналістики Діана Вакулєнко зазначила, що найбільше її вразив парк Гедзьо з його особливою атмосферою та стильними локаціями. Представниця студактиву Христина Ігнат наголосила: мандрівка дозволила студентам краще познайомитися й провести час у неформальній обстановці.

Поїздка до Яремче стала для студентів нашого університету не лише відпочинком, а й нагодою зміцнити дружбу, здобути нові враження, які молоді ще довго згадуватиме...

Марія Семенченко,
студентка
відділення журналістики
(ОП «Міжнародна
журналістика»).

Як скласти сесію?

Поради першокурсникам

Для студентів зараз актуальна тема складання сесії, адже цей період стає випробуванням на знання, організованість та витримку. Ідеться про новий досвід у житті першокурсників, тож кожен має безліч запитань. Аби полегшити підготовку та припинити хвилювання, я поговорила зі старшокурсниками з різних спеціальностей і почула кілька дієвих порад.

Максим Галашко (філологічний факультет, спеціальність «Журналістика», 4 курс): «Моя рекомендація – не заціклюватися на поверховому вивченні матеріалів. Хоч би в одній темі необхідно почуватися як риба у воді. А в ідеалі – розуміти кожну. Розуміння дасть змогу розкласти все на полочки в себе в голові, як улаштований матеріал. І в такому випадку можна викрутитися, коли чогось не знаєш». Такий підхід насправді допомагає утримувати баланс. Ефективно, коли студент не заціклюється лише на вивченні матеріалів, а думає, як використовувати щось опановане, наприклад, у побуті.

Мені було цікаво, чи мав Максим негативний досвід, пов'язаний із сесією. Розповів: «Саме приклад щодо поверховості. На третьому курсі пішов на роботу напередодні сесії.

Лишилися скласти одну дисципліну – «Історію української журналістики». У мене був вибір: вивчити все на роботу або ж підготуватися до складання дисципліни. На жаль, я обрав роботу, не склав історію і втратив стипендію на пів року. До наступного перескладання».

Вероніка Андрусик (факультет математики та цифрових технологій, спеціальність «Системний аналіз», 4 курс) приїхала до Ужгорода зі Львівської області. Спочатку було доволі складно навчатися через навантаження та сум за родиною. «Перший курс, нічого не дається легко, усе потрібно здобувати із часом», – каже студентка. Першокурсникам радить обов'язково здобувати неформальну освіту: «Я є учасницею багатьох проектів, обмінююся програмою «Erasmus+», переможницею грантів, реалізувала власний проект. Це справді дає досвід і змінює світогляд. Ти чітко ставиш пріоритети та окреслюєш мету, і тоді легко зорієнтуватися у навчанні теж». Також дівчина радить не забувати про хобі.

Станіслав Скорондяк (факультет математики та цифрових технологій, перший курс магістратури, спеціальність «Математика») зізнається: досвід складання сесій не надто

великий, адже в університеті діє модульно-накопичувальна система оцінювання, тому зазвичай удавалося набрати достатню кількість балів упродовж семестру. Іноді доводилося складати іспит чи залік лише для покращення оцінки, однак навіть у таких випадках було цікаво. «Із власного досвіду можу дати одну з найкращих порад: намагайтеся завжди шукати практичне застосування дисциплін у реальному житті. Створюйте асоціації, проводьте паралелі з повсякденними ситуаціями – це допоможе краще запам'ятати матеріал і додасть впевненості в знаннях. Ще важливо нічого не боятися. У нас на факультеті математики та цифрових технологій (гадаю, і загалом в УжНУ теж) працюють найкращі викладачі», – мовив студент.

Підсумовую: сесія – не завжди перевірка знань, іноді це – спосіб виявити себе чи просто цікавий досвід у житті студентів. Не варто боятися, панікувати... Головне – планувати час, розподіляючи рівномірно навантаження та орієнтуватися у темах через асоціації або життєві події. **Ольга Антонова,** студентка відділення журналістики (ОП «Міжнародна журналістика»).

Про політичні, правові та економічні аспекти російсько-української війни

Міжнародна науково-практична конференція про політичні, правові та економічні аспекти російсько-української війни тривала в УжНУ.

Володимир Смолянко, ректор альма-матер, мовив: «Важливо, що на форум прибуло багато гостей, котрі підготували доповіді, свої погляди на перспективи співпраці з нашою країною. Захід триває й офлайн, тобто є можливість і неформального спілкування, налагодження контактів. Знаково: захід організував факультет міжнародних економічних відносин, бо він завжди на вістрі актуальних питань».

Тож конференція об'єднала до 200 осіб. «Приємно, що є чимало іноземних гостей. Це – громадяни Сполучених Штатів Америки, Словаччини, Румунії, наші київські колеги. Наука об'єднує. І ми бажемо учасникам конференції плідної праці, нових знайомств. То буде нашим маленьким внеском у перемогу», – наголосив Микола Палінчак, декан ФМЕВ.

Ось Карл Янас, міський голова Поважської Бистриці, почесний доктор нашого вишу, розповів: «Словацькі міста та муніципалітети одразу відреагували на російську агресію. Головним завданням було допомогти українським біженцям, особливо жінкам з дітьми, які

прибули до Словаччини. І не лише в Поважській Бистриці. Ми забезпечили проживання, поступову інтеграцію. У нас, приміром, створено спеціальний дитячий садок для українських дітей і спеціальний відділ безпосередньо в міській адміністрації, який відповідає на потреби українців: від питань охорони здоров'я до пошуку роботи й житла. Крім цього, наш університет приймає молодь з України. Уже приїхало багато дуже розумних студентів, котрі, ми вважаємо, після закінчення російської агресії повернуться на Батьківщину висококваліфікованими, освіченими людьми й допоможуть у відновленні країни. Тобто ми намагаємося допомогати на всіх рівнях».

Під час конференції презентували й науковий збірник на основі тез доповідей завдяки співпраці з Центром українсько-європейського наукового співробітництва.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті УжНУ за покликанням: uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. А з найважливішими матеріалами номера знайдете на сторінці газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

АНЕКДОТИ

– Іванку, що таке літр?
– Те саме, що й кілограм, тільки мокре!

– Подивися, люба, скільки риби я сьогодні зловив!
– Розкажи!.. Сусідка бачила, як ти заходив до рибного магазину!
– Ну... Частину вилову дове-

лося, звісно, продати...

Ось поставиш улюблену пісню на будильник... І все, немає більше улюбленої пісні!

Сьогодні ліг спати раніше – о 22:00. О першій ночі все ще не міг натішитися, що рано ліг спати.

– Тату, ці комарі не дають мені заснути.

– Синку, вимкни світло, заплющ очі й постарайся заснути.
Син вимкнув світло й раптом побачив світлячка. Кричить:
– Тату, тепер вони мене з ліхтариком шукають!